

23aastane Fertilitas

Ivo Saarma – Fertilitas

Fertilitas on praegu Eesti suurim erahaigla, mis on paari aastakümne jooksul jõudsalt laienenud ühe kitsa eriala raamest väga paljusid erialasid ühendavaks meditsiinasutuseks.

AJALOOST JA OLULISTEST SÜNDMUSTEST

Fertilitas alustas tööd 1993. aastal Tallinnas Nõmme Haiglalt üüritud hoones. Algul pakuti günekoloogilist abi, millele lisandus 1994. aastal sünnitusabi. Peresünnituskeskuses propageeriti eeskätt sünnitusega seotud pehmeid väärtusi ja pakuti alternatiivseid sünnitamise võimalusi, sh vesisünnitust. Esimesena Eestis anti keskusele Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni lastefondi (UNICEF) beebisõbraliku haigla sertifikaat „Baby friendly hospital“ saavutuste eest rinnaga toitmise propageerimisel.

Algusaastate teiseks strateegiliseks projektiks oli kehavälise viljastamise (IVF) keskuse avamine 1995. aasta kevadel. Koos TÜ naistekliinikuga oldi selles valdkonnas Eestis esimesed. Keskuses hakati kohe pakkuma lisaks tavalisele kehavälise viljastamise meetodile uusi tehnoloogilisi võimalusi, sh sperma süstimist munarakku (ISCI) ehk mikrokoobi kontrolli all munaraku viljastamist ja külmutustehnoloogiat. Tähtsusetuslik oli, et esimene IVF-protseduur õnnestus, ehkki päris esimese tulemuse au Fertilitas endale ei saanud, kuna selgus, et dr Andrei Sõritsal oli õnnestunud tulemus saavutada paar kuud varem.

Tollel ajal Eesti Haigekassa IVF-protseduure ei rahastanud ning paljude arvates oli tegemist luksusmeditsiiniga. Nüüdseks on see meetod muutunud üheks tõhusamaks võimaluseks lastetusprobleemi lahendamisel. IVF-keskus muutus hiljem

Fertilitase sidusettevõtteks, kus enamusesalus kuulus Soome laborikontsernile, kelle eestvedamisel hakati keskuses pakkuma ka geneetilisi uuringuid. Olulise sündmusena tasub mainimist veel raseduse I trimestri sünnieelse uuringu ehk OSCAR (*One Stop Clinic for Assessment of Risk*) testi käivitamine 2008. aastal dr Marek Šoisi eestvedamisel. Selle testi akrediteeris ka Lootemeditsiini Fond (*Fetal Medicine Foundation*), kes on sellest alates järjepidevalt hinnanud OSCAR-testi protsessi vastavust nõuetele. Praeguseks on selle testi kasutamine rasedatel muutunud valdavaks meetodiks kogu Eestis ja sellega on oluliselt vähendatud invasiivsete uuringute vajadust rasedatel.

Fertilitas lõpetas sünnitusabi pakkumise 2013. aastal, olles selleks ajaks abistanud tuhandeid sünnitajaid, ning väljus IVF-tegemistest

2009. aastal, kuid keskus jätkab tööd uute omanikega Nova Vita nime all. Jätkuvalt pakutakse sünnieelseid uuringuid, raseduse jälgimist ja lastearstide teenuseid.

Alates 1995. aastast on Fertilitas järjepidevalt arendanud kirurgilist tegevust. Strateegilisteks erialadeks lisaks günekoloogiale on kujunenud kõrva-nina-kurgu- ja plastikakirurgia, kuid operatsioone tehakse veel üldkirurgia, uroloogia, näo ja lõualuude kirurgia ning ortopeedia erialal. Üheks eelistuseks on olnud endoskoopiliste-laparoskoopiliste meetodite arendamine. Esimene laparoskoopiline hüsterektomia tehti 1995. aastal.

2004. aastal koliti Viimsisse, kus tegevuse maht kasvas kiiresti, ning 2008. aastal ühineti ASiga Viimsi Haigla ning siis lisandusid uue väljakutsena taastusravi, sisehaigused ja veel mitmed teised erialad.



Foto 1. Aatrium

FERTILITAS TÄNA

Haigla paikneb Viimsi keskus, seal on 70 voodikohaga palatikorpus ning tänapäevane operatsiooniosakond 4 operatsioonisaaliga ja 8 kohaga II astme intensiivravikeskus. Kogu haigla on nüüdseks korrastatud ja renoveeritud.

Lisaks polikliinikule Viimsis toimuvad ambulatoorsed vastuvõtud Tallinna kesklinnas ning Mustamäel. Arstlikke konsultatsioone osutavad spetsialistid enam kui 20 erialal ja aastas on külastusi ligi 50 000. Asutuses töötab praegu põhikohaga üle 200 inimese, neile lisanduvad töötajad, kes käivad tööl teistest raviasutustest.

Haigla on kujunenud paljuprofiliseks raviasutuseks, kus pakutakse ravivõimalusi mitmetel kirurgilistel ja mittekirurgilistel erialadel. Kirurgilise poole pealt on viimastel aastatel kiiresti arenenud ortopeedia, kus koostööpartneriteks on ArthroSportKliiniku ja Ortokliiniku tunnustatud spetsialistid. Koostööd tehakse ka paljude plastikakirurgidega, sh Soome ja Itaalia päritolu spetsialistidega. 2015. aastal alustati bariatriliste operatsioonide tegemist, ka nende osatähtsus kasvab. Jätkuvalt pakutakse abi tavapäraste kirurgiliste probleemide lahendamisel nagu veenilaiendid, pärasoole



Foto 2. Fertilitase erahaigla välisvaade

veenilaiendid, sapikivid, songad jm. Kokku tehti Fertilitases 2015. aastal üldanesteesias 3800 operatsiooni, millele lisandus mõnisada päevakirurgilist protseduuri.

ASiga Viimsi Haigla ühinemisel muutus strateegiliseks erialaks taastusravi, mida Viimsi haiglas on järjepidevalt arendatud. Eeskätt ollakse spetsialiseeritud haigete aitamisele ortopeedia ja kardioloogia vallas. Meie tugevaks küljeks

võib pidada hästi komplekteeritud meeskonda ja tihedat sünergiat rehabilitatsiooniteenustega, mida pakutakse laias valikus. Meeskonnas loövad kaasa eripedagoog, sotsiaaltöötaja, kunsti- ja muusikaterapeut, kusjuures tugiteenuseid pakutakse ka kohalikule lasteaiale ja koolile. Fertilitase korraldada on koolitervishoid 4 koolis ja selles osas tehakse koostööd kohaliku vallaga.

Haigla hoones töötab 6 perearsti, kes üürivad ruume, ning mitmes valdkonnas (radioloogiateenused, füsioteraapia, rehabilitatsiooniteenused jm) on tegevustel tihe sünergia ning eesmärk on seda veelgi suurendada. Tulevikuvisioonis on plaanis haiglahoonele ehitada täiendav korrus, kus saaks praktiseerida 12 perearsti. Selleks taotletakse abi uuest Euroopa meetmest, mis on välja kuulutatud ja mõeldud terviskeskuste arendamiseks.

Eesti Haigekassa (EHK) lepingud on ambulatoorselt taastusravi, kardioloogia ja neuroloogia erialal ning päevakirurgias günekoloogia ja nina-kõrva-kurguhaiguste erialal. Haiglaravi poole pealt pakutakse EHK tingimustel teenuseid taastusravi ja vähesel määral ka järelravi vallas. Alates 2008. aastast on EHK lepingumahte igal erialal vähendatud ja see teeb murelikuks.

Palju vaeva on nähtud patsientide leidmiseks väljastpoolt Eestit ja selle kohta on välja töötatud pikaajaline strateegia. Nüüdseks on 1/3 opereeritud patsientidest pärit väljastpoolt Eestit. Samas saadakse aru, et üksnes välisturule orienteerudes ei ole haiglat võimalik arendada. Eesmärk on olnud leida oma koht Eesti meditsiiniteenuste turul ja jääda truuks valitud strateegiatele, üritades saada võimalikult heaks. Iga uue tegevuse planeerimist alustatakse küsimusega, kes on need spetsialistid, kes hakkavad uut projekti ellu viima. Uue idee elluviimisel välditakse lähenemist, et kõigepealt ehitame valmis ja siis vaatame, mis saab edasi.

Fertilitase kogemus kinnitab, et ka erahaiglatel on oma koht Eesti meditsiini maailmas.



Foto 3. AS Fertilitas juhataja dr Ivo Saarma